

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstre-egerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne pošt-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. — Vredništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega poslanca dr. Vošnjaka

v državnem zboru 7. decembra.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Državni proračun za prihodnje leto kaže, kakor smo že večkrat slišali, mnogo večji primanjkljaj nego navedeni od 31 milijonov, h kateremu še oni milijoni pridejo, ki se bodo imeli izdati za zidanje železnic, izdaja sicer, katere dovolitev bode prebivalstvo gotovo z zadovoljstvom sprejelo. Deficit tako strašne velikosti bi se pač dal razložiti pri izrednih razmerah, recimo, ko bi bila vojna ali ko bi bila povsod slaba letina ali kaj takega. A nijednega takega uzroka nij denes. Žetev je bila v Avstriji povsod srednja, po nekkih krajih celo dobra in vina se je dosta pridelalo. S sosednjimi državami živimo v miru, in ako našej državi prirašča s tem, da podpira iz turškega barbarstva bežeče Slované, nekoliko stroškov, vendar so ti čisto majheni, nasproti mnogim stomilijonom naših državnih razhodov sploh.

Tukaj se moram zavarovati in energično zavrniti nasvete, ki jih je stavil poslanec dunajske trgovinske zbornice gospod Skene in ki vsako humaniteto in kulturo zasmejujejo, da naj bi namreč avstrijska vlada prevzela sramotno rolo biriča in policaja za turško zlogospodarstvo, za to sramoto v Evropi. (Bravo! na desnej.)

Vendar je to čudno! Če se kje v Aziji ali morda na drugej polovici sveta kakemu izpoznavalcu judovske vere samo en las skrivi, potem nastane precej velik špek-takelj v takojimenovanih liberalnih časnikih (bravo! na desnej), da, potem se terja naj bi kar brž vse krščanske države v boj poslale svoje krščanske bataljone zavoljo tega juda jedinca, — še enkrat rečem — krščanske bataljone, ker je znano, da se jako čestiti judovski mladeniči svojej vojaškej dolžnosti če le mogoče odtegujejo. (Bravo! na desnej.) Če se pak na tisoče krščanskih Slovanov brez usmiljenja od turških druhalijskih posekava, če v svojej obupnosti, da bi ušli temu bednemu stanju in svoje nago življenje rešili, v Avstrijo beže in sicer k svojim verskim in rodnim bratom, tedaj bi morali po želji naših turko- in judoljubov avstrijski vojaki one nesrečnike zopet čez mejo nazaj zapoditi, da jih Turki razmesarijo, na kolec nataknejo in oderó izvemši deklice in žené, ako so za turški harem pripravne!

Še bolj čudno je, da baš zastopnik trgovine in industrije take strahovite nazore izreka, ker mora vendar vedeti, da

more avstrijska trgovina in avstrijski obrt samo v orijentu svojo prihodnost imeti, in ki bi moral vendar toliko zgodovine vedeti, da zna, ka se v Turčiji in sploh pod polumesecem ne more ni kultura niti urejena država razviti (Klici na desnej: Prav dobro!) Gospod poslanec Skene se pa sicer sme pomiriti. Ako se ima uže našej avstrijskej vladi kaj očitati, ne zove se to očitanje turkosovražnost ali celo podpiranje vstanka; ker se je pač zgodilo, da so bili vstaški vodje od avstrijske policije proganjani, če so na avstrijska tla stopili, ali neženirano marširajo turški vojaki preko avstrijskih tal. Da še gorše! Turški vojaki stopajo na avstrijsko ozemlje, plenijo, moré, in požigajo avstrijske vasi (Klici: čujte!) streljajo avstrijske podložnike in jaz nijsem slišal, da bi bila avstrijska vlada zaradi teh nezaslišanih dogodkov pri turškej vladi rekriminacije začela. Zares, daleč je v Avstrijo prišlo, da sme tako trhljena in ničeva država kakor je Turčija Avstriji take reči počenjati.

Po tem odskoku, h kateremu sem bil vsled opombe gosp. poslanca dunajske trgovinske zbornice prisiljen, obračam se k stvari samej. Mi imamo, kakor rečeno z deficitom opraviti, katerega nijso naredile izredne, od vnanje politike prouzročene dogodbé; temveč mogel bi se ta deficit imenovati normalen deficit, kateri žuga prihodnje leto še večji biti, ker pač državni stroški od leta do leta rasto, a dohodki se ne morejo v tej meri povišati, ker je davkova moč uže tako prenapeta, da se ne da nič več obdačiti.

Nasproti temu prežalostnemu razgledu, kateri mora vsacega avstrijskega domoljuba s pravo bojaznijo za bodočnost našega cesarstva napolniti, pač smo opravičeni vprašati, ali se ima vladni sistem, ki je prisiljen s tako žalostnimi rezultati svoje uprave pred javnost stopiti, še dalje vršiti? To se sme tem bolj vprašati, ker je ta vladni sistem v protivnosti z večino avstrijskega prebivalstva zavoljo svojega centralizma in svojih ponemčevalnih namer (ten-deno), in ker vlada sama nij znala v neugodne gospodarstvene razmere pomagalo poseči.

Pač se dolži visoki proračun za vojaške zadeve, da se je po njem rodil deficit. Ali jaz mislim — in jeden prečestit gospod poslanec na tej (desnej) strani, ki je pred menoj govoril, je to dokazal — da je v istej meri deficit kriva civilna uprava. Ko je namreč še leta 1868 trebalo se za civilno upravo sploh 54 milijonov, treba je zdaj

vsled brezprimerne povišanja uradniških plač in nezmerne pomnoženja uradniškega stanú 90 milj. torej za 36 milijonov več, to je vse, kolikor znese gruntni davek v Avstriji.

Ker je ta dragi uradniški aparat posebno za izvrševanje centralističnega sistema nujen, moremo s pravico reči, da so ta sistem in nosilci njegovi, ministerstvo, krivi vedno večjega deficita naše države.

Vlada je pa sicer iz besedij, govorenih na tej desnej strani visoke zbornice, posebno iz ust poslednjega govornika, gospoda poslanca kneza Czartoryskega prepričanje dobila, da je opozicija popolnem jedina v nazoru, da centralizem pomenja pogubo Avstrije. (Bravo! na desnej.)

Kako velikansko in žalostno daleč se je pa gospodarstvena kriza v Avstriji razširila; kako močno je celó v okrajih, prej premožnih, namesto blagobita uboštvo, potreba, in beda prišla; kako so tudi kmet-ski krogi, katerih prej nij zadevalo, v to občno silo potegnjeni, kako se vsled tega davkovna moč ne le po mestih, temuč tudi na kmetih rapidno zmanjšuje: to kažejo jasno uradni listi oficijalnih časopisov, v katerih vidimo cele vrste licitacij in realnih cenitev zapisanih, tako jako, kakor do zdaj še nikoli nij bilo, vse iz povoda zaostalih davkov.

Jaz imam tu uradni list „Grazer Ztg.“ 3. novembra in nabajam tu za en sam okraj, Konjice na spodnjem Štajerskem, 21 licitacij posestev, kmet-skih posestev, razpisanih zavoljo zaostalih davkov (Klici: čujte!) A vedeti se mora, da okraj Konjice spada mej premožnejše okraje, mora se vedeti, da slovenski kmet rad ob pravem času davke plačuje, da torej nij upiranje od strani prebivalstva, ampak samo to, da se davek plačevati ne more.

Mora se dalje vedeti, da nij samo malo gruntno posestvo zadeto po tej nesreči, ampak da te licitacije zadevajo pravo zrno kmet-skega stanú, ker so posestva cenjena sploh na 2, 3, 4, celó 6 tisoč goldinarjev in zemljišča po 20 do 30, celó do 60 oralov raznega zemljedeljstva izkazujejo. Pač je konjiški okraj letos zadet bil od velike toče, o katerej je videti, da finančna prokuratura neče nič vedeti, ker se jej tako mudi, poditi ljudi iz hiš in z doma, in na beraško palico spravljati jih. (Klici: čujte! čujte!)

Ali ne samo v tem okraji, jednako žalostne razmere so tudi po drugih okrajih na Štajerskem. Imam še dva uradna lista „Grazer Zeitung“ od 10. in 24. novembra pri

roci. V teh nahajam 23 licitacij posestev v sodniškem okraji ptujskem zaradi neplačanih davkov. Da, gospoda moja, ako bode finančna prokuratura v Gradci s tako pridnostjo na dalje delala, kakor je začela, potem je morda v tem momentu samo na Štajerskem okolo 1000 posestev na bobni, vse zaradi zaostalih davkov. A dosedaj je Štajerska veljala kot dežela, ki more plačevati in plačuje, ako bode pa tako politično gospodarstvo še dalje trajalo, potem je Štajerska po davku kmalu do mozga ispita (Steiermark durch die Steuer bald bis auf das Mark aufgezehrt.) (Veselost — Bravo: na desnej.)

Da so razmere v družih deželah, na primer na Kranjskem, še slabše, to je umljivo, ker je znano, da je Kranjska z zemljiščnim davkom preobložena. V resnici so tudi tam, kakor iz uradnega lista „Lai-bacher Zeitung“ razvidim, samo v okraji novomeškem zaradi zaostalih davkov 32 zemljišč cenili in prišlo je do 13 dražeb realitet.

Ali je taka ostrost in neusmiljeno pobiranje davkov, ki zavoljo nekoliko goldinarjev davkovske zastaline stotine posestev k dražbi vodi, in nekatere tudi pri tretjej dražbi — jaz ne bi rekel, prodá, ampak zapravi in nesrečne posestnike in njih familije izpod strehe izpodi in ob kruh deva, suneč jih mej proletarijat, ali je tak sistem ne sč staljšča človečnosti, nego z državnega razuma in interesa možno opravičevati? to prepuščam brez skrbi visokej zbornici, naj razsodi.

Pač je resnica, da vsa ta posestva, katerih dražba je naznanjena, ne prihajajo do prodaje, da se v mnogih slučajih posestnikom vendar še posreči, skupaj spraviti zaostali davek, če tudi mnogokrat s prodanjem zadnjega živeža, s katerim bi se bili imeli s svojimi družinami preko zime preživiti.

Ali če pride do tretje dražbe, — in jaz morem tudi taci slučajev navesti — potem se posestva za prav slepo ceno dajo ne onemu, kateri največ ponuja, ker tacega nobenega nij, ampak onemu, ki najmenj ponuja. Občina ima le jedno beraško fami-lijo več, država pak je pač davkovsko ostalino v svoj žep vrgla, in tudi c. kr. komisar, ki je licitacijo vodil, zadovoljen je, da more komisijske stroške pograbit.

Eden glavnih vzrokov slabega stanja našega kmetijstva je, kakor znano, pomanjkanje kredita za malega zemljedelca, kateri večkrat silno potrebuje malih zneskov, na pr. za davke plačati, in sicer le za kratko časa. Njemu treba denarja precej in ne more teškega pota nastopiti, da bi po cenzitvi itd. pri kakej hranilnici dobil še le kapital. On rabi ta znesek le za tako dolgo dokler svoje poljedelske pridelke dobro proda, da jih ob neugodnem času ne dá s slabimi pogoji proč. Kmet je v taci slučajih prisiljen z najostrejšimi pogoji denarja na posodbo vzeti.

Tej pravej rakovej bolezni malega poljedelca se je hotelo pomagati z ustanavljenjem zadrug in posojilnic. Skoro v vseh deželah so se našli požrtvovalni možje, ki so hranilnična in posojilnična društva ustanovili. Precej na Štajerskem je več taci blagajnic, ki res koristno delujejo, posebno malemu posestniku pomagajo.

A kako se vlada obnaša nasproti tem ustanovljenim hranilničnim in posojilničnim

društvom, ki nimajo namena, denar pridobivati, nego imajo izrečeno namero, malega obrtnika, malega posestnika pri kreditu ohraniti? V teh društvi prebivalstvo samo skupaj stopa, ono si hoče samo pomagati, ker od vlade tako nema nobene pomoči pričakovati.

Smelo bi se torej misliti, da vlada ustanavljenje taci društva podpira, pospešuje, kjer obstoje, ker imajo namero davkoplačevalca zmožnega za davkoplačevanje ohraniti. Pametno finančno gospodarjenje bi ta društva v njihovih delovanjih vsaj ne zadževalo. Ali kaj delajo naši finančni organi? Oni smatrajo hranilna in posojilna društva le kot objekte, katerim naj se davek naloži, in to tem rajši, ker morejo vedno v društvene knjige gledati in po knjigah bogve koliko dohodninskega davka naračunati, kateri davek mora ta društva uničiti, ker so z davki in pristojbinami uže tako preobložena. Vsled tega fiskaličnega sistema izprijavanja, so društva prisiljena večje obresti jemati. Te dni se je tu dosta govorilo o lihvarstvu ali oderuhovstvu, ali jaz mislim, da finančni organi sami na to delajo, da društva večji obresti jemljó.

Gospodarstveni položaj prebivalstva in torej tudi države je res žalosten. Ali vlada namesto, da bi mislila na pomočke, s katerim bi se ta beda odpravila, koncentrira svoje delovanje v to, kako bi svojo vladno oblast in hegemonijo (nadvlado) svoje stranke še dalje ohranila. V ta namen je bilo posebno slovansko prebivalstvo v monarhiji z vsemi pripomočki rafinirane vladne oblasti v svojih političnih in narodnih pravicah užaljeno in tlačeno. (Bravo na desnej.) Toliko slavljene državne osnovne postavice so za nas avstrijske Slované, da se navadnega izraza poslužujem, samo pesek v oči. Za nas avstrijske Slované nij nobene tiskovne svobode, za nas nij nobene enake pravice v šoli in uradu, da, za nas nij niti nepristranske sodnije (justicije). (Klici na desnej: čujte!)

Po členu XIII. državnih osnovnih postav ima vsak pravico z besedo, pismom tiskom in podobljanjem svoje mnenje izraziti svobodno v meji zakonitosti. Z uvedenjem objektivnega tiskovnega postopanja pa, odkar državni pravdnik nij več prisiljen urednika po konfiskaciji pred porotnike citirati, nij nobenih postavnih mej, t. j. za državnega pravdnika in za policijo. Časopistvo, posebno opozicijsko je brezpravno samovolji državnega pravdnictva in policije izročeno. (Klici na desnej: Res je.)

Konfiskacije opozicijskih, torej slovanskih časnikov v prvi vrsti, so nekaj vsakdanjega in državna pravdnictva postopajo posebno v Ljubljani z neko lehkomišelnostjo in **frivolnostjo**, da bi se človek mej turško pravosodje prestavljenega mislil. (Bravo! na desnej.)

Jaz tu ne mislim le onih pogostih slučajev, v katerih se slovanski opozicijski listi zaradi kake notice ali članka v Ljubljani konficirajo, mej tem ko je isti članek nekaj dnij prej v dunajskih ali v praških listih brez ugovora tiskan bil (Klici: čujte!) Torej ima tu ljubljanski državni pravdnik vse druge pojme o kaznivosti kacega

članka nego c. kr. državno pravdnictvo v Gradci, na Dunaji, ali v Prági, kar pač čudno osvetljuje tako imenovano enakost pred postavo in to, da ima vladati v Avstriji povsod enaka postava.

Jaz imam one slučaje pred očmi, v katerih c. kr. državno pravdnictvo kakov novinski članek konficira, in dotični stavek zapečatiti dá. Lastnik časopisa naredi drugo izdajo lista, v kateri se, kakor je naravno, ponatisnejo vsi članki, ki v prvi izdaji nijso bili okrivljeni. Ko je druga izdaja gotova, pride zopet en komisar in pové, da je c. kr. državno pravdnictvo prej ne okrivljen drug članek kaznivim izpoznala in druga izdaja se zopet konficira. Tako postopanje, naj izvira iz lehkomišljenosti ali hudobne volje (malice) od strani državnega pravdnika, je očitno poškodovanje tuje lastnine, ker se s tem lastniku časopisa denar za drugo izdajo, torej za tisk, papir, štampelj prav iz žepa ukrade. (Bravo! na desnej.) Sicer je skoraj neverjetno, kaj vse ljubljansko državno pravdnictvo ima za državi nevarno in javni mir kaleče, tako, da bi si morali res čase Bachovega tiskovnega ravnanja nazaj želeči.

Pa tudi sicer sodnictvo, kar se nas Slované zadeva, nij zmirom tako nepristransko, kakor bi bilo želeči. V čisto slovanskih okrajih se nastavljajo sodniški uradniki, ki slovanskega jezika nijso zmožni, tako da uradniki morajo s strankami po tolmaču govoriti, kar more gledé pravične justice le prav slabe učinke imeti.

Kako je z mejnarodno ravnopravnostjo v Avstriji pod tem ministerstvom, in da se člen XIX. državnih osnovnih postav niti v šoli niti v uradu za nas Slované ne izpolnuje, ta tožba je tako stara, kakor dolgo so centralistični ministri v Avstriji in hočejo Slované v Nemce premeniti.

Od različnih strani se je kot vesela prikazen zaznamovalo, da smo v naučnem proračunu v malo letih od 6 milijonov na 11 milijonov višje stopili. Jaz to rad smatram za veselo znamenje časa, da se glede poduka, podloge ljudskega izobraževanja in blagostanja, ne postopa skopo in da se pripravnost kaže, potrebne svote dovoliti. Ali ako se te svote največ za ustanavljenje in ohranjenje nemških učilišč porabljajo, ako se iz vseh 11 milijonov ne dosta več nego en milijon, Galicijo vstevši za slovanska učilišča izdaje, da, potem se mi Slované ne moremo veseliti, da učni budget tako velikansko narašča, ker moramo milijone goldinarjev samo za to izdajati iz svojega žepa, da se s tem velikanskim denarjem naša mladina v velikem štilu ponemčuje. (Bravo! na desnej.)

Kar se specijalno nas Slovencev tiče, nemamo nobenih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom, pa celo na naših učiteljiščih v Mariboru in Ljubljani, katera imajo učitelje za slovanske ljudske šole izobraževati, se vsi predmeti v nemškem jeziku predavajo (klici na desnej: čujte!), vsem najprostejšim pedagoškim načelom navzlic.

To se ve, da tukaj malo pomaga govoriti o pedagogiki, kjer ne stoji na čelu učnega ministerstva kak strokovnjak nego samo en politikar, kateri šol mej Slované ne smatra kot izobraževališča, nego samo kot

pomoček za germanizacijo. (Bravo, bravo! na desnej.)

Torej vidimo, da vlada, ki stoji gospodarstveni krizi nasproti brez sveta in brez dejanja in ki pričakuje poboljšanja državnih financ k večjemu od povišanja davkov ali od uvedanja novih davkov, ko se vendar uže dosedanjí davki komaj dajo dobiti, da vlada velik in važen del prebivalstva avstrijskega, Slovane, v njih narodnih in političnih pravicah vedno žali in prikrajšuje. Ali je res, gospoda moja, za državo tako vse eno, ako se milijoni njenih prebivalcev po vednih napadih na njih starozgodovinsko zemeljsko avtonomijo ali njih narodnost vznemirjajo in z grenko zavestjo napolnujejo, da so pač dobri in zaželeni, kadar gre za njih denar in za njih rekrute, da se pa sicer morajo na steno pritiskati pustiti? Ali se misli na ta način avstrijsko domoljubje vzbujati in utrjevati?

Gospoda moja! Ob času, ko se je na vzhodnih in južnih mejah monarhije gotovo dovolj nevarnega netiva nabralo, ob času ko bedno stanje in boj za svobodo, ki ga bijejo krščanski Slovani v Turčiji, po naravnem načinu razburja tudi nas avstrijske Slovane, morala bi vlada, če jej je res ležeče na ohranjenji in ukrepljenji države, vse kar je mogoče poskusiti, da bi se izognila razporom (konfliktom) z lastnim prebivalstvom, ona bi morala z enako mero vsem stranem meriti, in tudi Slovanom ne jemati narodnih in političnih pravic. (Bravo! na desnej.) Ali se morda misli, da je nemogoče, da bode morda prav kmalu Avstrija morala prizivati se na domoljubje in poštvovalnost vseh svojih prebivalcev, tudi Slovanov, s katerimi se zdaj tako zlo postopa? Naj potem ne bi ono za Avstrijo uže tolikokrat osodno „prekasno!“ naše državnike prekasno podučevalo, kako pogubna in nevarna je njih politika za Avstrijo, za njene narode in dežele, in za to tudi za njeno dinastijo. (Bravo! na desnej.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13 decembra.

V notranjej politiki zavzemajo vso pozornost razprave v *državnem zboru*, katere pa moramo, ker nam je danes sprejeto stojiči izvrstni govor našega poslanca dr. Vošnjaka preveč prostora vzel, odložiti za jutri.

Vnauje države.

Iznenadno vesele vesti dohajajo iz *Francoskega*. V narodnej skupščini, ki ima 75 poslancev voliti v prihodnji senat, t. j. francosko gospodsko zbornico, zmaga jejo dosedaj republikanci, propada pa vladna stranka in orleanizem popolnem. Dosedaj je bilo voljenih v petek 17 republikancev in dva od skrajne desnice, v soboto pa 10 republikancev in 1 desničar. Ministerska kriza je verjetna. Ves obupan je sam Broglie izpoznal, da je republika vendar za vselej ustanovljena. — Te zmage bodo dale republikancem za volitve velik pogum.

Gledé *vstaje* v Hercegovini in Bosni in nje pomirjenja je, kakor zaano, spisal Andrassy neko spomenico. Rusija je nanjo odgovorila, ali „P. C.“ ne pové, kaj. Gotovo je le, da je Andrassy za „reformo“ a proti Črnej gori in Srbiji. „N. Fr. Pr.“ upa, da bode s tem Andrassyjevim delom, ako

mu Rusija pritegne, konec „slovanske propagande.“

Nesreče na *morji* se jako množé. Pretekli teden se je utopila ladija „Deutschland“ in mnogo potnikov je žalostno poginilo. Zdaj se je na ladiji „Mosel“ v Bremerhavenu vnel kovčeg dinamita, in eksplozija je ubila 50 ljudi, ladiji „Simson“ je bil poslednji konec odtrgan, več drugih ladij in hiš poškodovanih. Dinamit je bil necega potnika.

Dopisi.

Iz Dunaja, 10. decembra. [Izvirni dopis.] Skandalozni prigodek mej finančnim ministrom in Plenerjem se je v poslednjem seji s tem končal, da je predsednik dr. Rechbauer, kateremu gre sploh vsa hvala zaradi nepristranosti njegove, oba govornika nekako posvaril. Pričakovalo se je potem, da Plener prekliče svoje zaničevanje, a on je samo to priznal, da je izraz bil res oster, pa le izviral iz opravičenega razljutenja (gerechter Entrüstung).

Ustavoverci zdaj vse svoje upanje stavijo v starega Schmerlinga, očeta februarске ustave. Ako se uže ima goditi kaka izprememba, naj se Schmerling postavi na prvo mesto, da le opozicija ne pride do vlade. Schmerling je kot strog centralist uže enkrat Magjarom nasproti stal in on bi tudi zdaj dovolj (?) eneržije imel, da bi proti ogerskej branil cislejtaniho.

Ker je v Avstriji vse mogoče in ker ima res Schmerling mnogo privržencev v najvišjih krogih, zlasti pa v birokratiških in vojaških, mogoče, da se ta egiptovska mumija skuša še enkrat oživeti in na ministerski stol postaviti. — Dr. Razlag je zopet prosil za 14dnevni odpust.

Iz Brežine na Krasu 10. dec. [Izv. dop.] Poročali ste uže v svojem velenjenem listu, kako so bili vsestransko vlaki po železničnih progah zamujeni in da je bila zveza pretrgana povsodi. — Znano je, kaka huda burja vlada tu na Krasu. Mej Divačo in Lezečami, — onda se namreč nahajajo na železnici predubi in zareze, — je glede prometa po zimi zelo hudo. Burja pomete ves sneg po progi, da ga nijedna hišina z metlo ne more boljše, pa ga zanesse v one zareze in preduhe, ter ga nakopiči po več sežnjevisoko. Zahman bili so snežni plugi, zastoj je delalo na stotine ljudi. Delavci so bili vsi otrpneni vsled hudega mraza, ter končno branili se, delati na dalje. Nekaj časa smo imeli progo enotirno, a kmalu smo bili prisiljeni, zapreti še drugi tir. Vlak 165 je običal v snegu. Vožni personal popustil ga je bil do cela, ter podal se v bližnjo čuvajnico gret. Zaprečnih znamenj nij stavila živa duša, kar bi se vsaj uiniti moralo. Slučajno pride na onem tiru plug z dvema strojema, ka bi prodril sneg, ter odprl progo; in baš tedaj prihrupi z nasprotne strani, tudi po onem tiru, kder je stal vlak, drug plug i z dvema strojema. Trčila sta oba pluga, eden spred, drugi zadaj ob vlak, vrgla nekaj voz raz tir, ter razbila 3 italske lovre. Na ertu vlakovem zapičil se je plug s tako silo pod parni stroj, ka so ga morali odsekati, dasi je železen, kajti nobena moč, nobena sila nij bila v stanu, potegniti ga nazaj; akopram sta ga potezala dva stroja, kakor omenjeno, nijsta opravila ničesa. — Več dnij potem

se je delalo v enomer, predno se je mogla odpreti črta. Zdaj je, vsaj po naših krajih, promet še dosta pravilen.

A gori na severu in na Ogorskej je še vse zaprto vsled debelega snega.

Dasi bivam še jako malo časa tu na skaletem Krasu, ipak sem uže izpoznal, ka je narod tu mnogo vnetejši za napredek in omiko, da se mnogo več zanima za občni blagor in prosveto Slovanstva, nego oni nabalinah bistre Save. — Kot ste uže objavili, nastopilo bode pevsko društvo „Slavec“ 30. t. m. v Gorici na gledališčinem odru. Čaje se, ka bode onda sedelovalo nad stotino pevcev vsega Krasa. V to svrhu zbirajo se na raznih krajih, in se vadijo. — Pretekli praznik zbralo se je na Brežini v prostorih nekdanje čitalnice kakih 20 pevcev, in sicer iz Komna, nadalje iz bližnjega Proseka iz Gorice in Trsta. In dokaj odličnih narodnjakov goriških in tržaških počestilo nas je svojim pohodom. Po končanej vaji so se vsi zbrani okrepili s čašo domače kapljice. Da pri onej priložnosti nij manjkalo dokaj napitnic, nij mi treba omenjati.

Le nekaj nam je kalilo veselje, — smrt nemila smrt izvrstnega narodnjaka domačina Brežinskega, peveca Ivana Taučeta. — Stoprav je jel živeti, a uže mu je neusmiljena moira Athropos prerezala življenja nit in sicer na grozen način. Služboval je nesrečnež pri tukajšnjem železničnem vodotoku v Brojenici. Visoko na skalnatem kraju preko adrijskega morja nahaja se vodotok. Dobra pot pelje tija, a siromak si je odhajaje domov volil bližnjice, strmo stransko stezo. Na robu nad prepadom pa je omahnil, ter zvrnil se v globočino, kder so ga dobili brezi zavesti. Odnesli so ga domov, a drugi dan je izdihnil dušo. Ker je bil z dušo i telom narodnjak in pevec, obče priljubljen, ter tarobna njega osoda prouzročilo je jako sijajen spreved. Izkazale so mu zadnjo čast vse odličnejše osebe, a naroda se je vse trlo. In ko so jele prstene gruče padati na molčečo rakvo, ko so mu tovariši zapeli zadnjo pesnico, nagrobnico „Blagor mu“, tedaj solzilo se je marsikatero oko. Na novej gomili pa, koja rose solzice mlade zapuščene vdove, in edine sirotice hčerke, staval se bode spominek, ki bode pravil zemskemu sinu, da pod to gomilo spava truden potnik smrtno svoje spanje, da je tu našlo zaželen mir nesrečno, narodno, pevsko srce! Da mu je lahna zemljica!

Domače stvari.

— (25letnica.) V zadnjem seji kmetijske družbe je bilo skleneno, ob priliki poročila o 25letnem obstanku podkovne in živinozdravniške šole ljubljanske gosp. Pavla Skaleta, ki je vseh 25 let učenik podkovstva in mnogih družih naukov živinozdravstva na tej šoli, v imenu družbe kmetijske počastiti z zahvalnim pismom za njegovo izvrstno sedelovanje pri podučevanju učencev v umnem podkovstvu in ozdravljanji bolne živine.

— (Nesreča.) Iz Idrije se nam piše: V nedeljo 5. decembra je pri nas po poldanskej službi božje štiri otroke iz cerkve gredeče zasulo z snegom, kateri je iz cerkvene strehe pal. Tri otroke so precej odgrebli, ker so bili le pri vrhu in tudi popolnem zdravi; a četrto dekle so še le črez

poldrugo uro našli v snegu mrtvo zasuto. In oče od otroka sam je imel ta žalosten posel, svojega v snegu zasutega otroka izkopavati! Do zdaj se je še smelo zmirom od naših mestjanov reči, da so neustrašljivi in da, kjer kaka nesreča preti, povsodi radi pomagajo. Tudi pri tej priliki so delali in kopali, da bi bili še katerega nesrečnega našli, pa glasovi so bili tako različni, da se nij vedelo, komu bi se verjelo. Dasiravno je tretja dekle, katero so iz snega privlekli, povedala, da nij sama in da je gotovo še kdo drugi noter, so vendar taki, kateri so imeli tukaj za zapovedavati, trdili, da nij nobenega več. In tako so marljivi delavci, ki bi bili radi še naprej kopali, samo, ako bi se jim bilo zaukazalo, pustili delo in šli vsak na svojo stran. Črez eno uro potem, ko oče vidi in ko ga začne skrbeti, da njegov otrok neče od nobene strani domov se vrniti, hiti na kraj nesreče in začne naprej kopati, in k njegovej največji žalosti zablišči se mu kmalu od njegovega otroka kos rute. Začne klicati pomoči, katera je bila tudi precej pri rokah. Strastno koplejo v sneg naprej in tako tudi kmalu dobijo mrtvega otroka. Kdo more popisati žalost očeto, ki ima pred očmi mrtvo truplo svoje hčerke. Vse poskušnje, k življenju jo obuditi, so bile zastonj, dasiravno so bile zdravnikove moči precej pri rokah. Ko bi se bilo precej naprej kopalo, ko so bili prve tri otroke dobili, morda bi ne bilo prekasno, tako je pa bila dekle uže poldrugo uro v snegu zasuta, torej se je morala zadušiti. Cerkveni očetje pa, namesto, da bi bili precej, ko so prve tri otroke iz snega izlekli, dali naprej kopati, so se pa izgovarjali, da, kdo bi mislil, da je še kdo drugi nesrečen v snegu. Čudno se nam zdi, da naša cerkvena blagajnica nema toliko denarja, da bi se bil dal sneg iz cerkvene strehe razkidati, ker se je vedelo, da, ko sta dva praznika in ko ljudje pogosto hodijo v cerkev, da se prav lahko utegne kaka nesreča prigoditi. — Iz cesarskih in drugih hiš se je sneg spravljaj, ki niso tako na potu, iz cerkve se pa nij nobeden spomnil. — Čudno?!

— (Milodari za pribegle iz Hercegovine in Bosne.) [XXIII. izkaz.] Iz Bloke poslala in nabrala gg. Ivan Modic in M. Prijatelj od sledečih darovateljev: Č. g. župnik Janez Kaplenek 10 gl., Modičeva hiša v Novi vasi 5 gl., Fr. Modic na Lahovem 3 gl., Č. g. Matija Prijatelj, kaplan 3 gl., Mat. Modic 2 gl., Andrejačeva hiša 2 gl., Ivan Treven 1 gl., Anton Petrič 1 gl., Tomaž Modic 1 gl., J. Marinček 1 gl., Tom. Hiti 1 gl., Jakob Turk 1 gl., Magd. Gornik 1 gl., Polona Gornik 1 gl., Lucija Francelj 1 gl., Mica Modic 1 gl., Reza Drobnič 1 gl., Alena Lužar 1 gl., Neimenovana 1 gl., Intihar 50 kr., Ovsenik 50 kr., Več družih 84 kr., Fr. Zakrajšek 20 kr., P. Obreza 20 kr. Iz Police: Č. g. župnik Terčar 3 gl. Iz Maribora: Č. g. urednik „Slov. Gospodarja“ poslal od bralcev „Slov. Gospodarja“ 50 gl. Iz Celja poslal in nabral Č. g. vikar Jurij Bezemšek 25 gl., kateri znesek so darovale 3 gospe in nekateri posvetni in duhovni gospodje. Iz Studenca: Č. g. gosp. kaplan Mihael Zajec 1 gl. 50 kr. Iz Mozirja: g. Ant. Leban, učitelj poslal od vesele družbe v Lipoldovej gostilni 5 gl. 87 kr. kot spomin na sv. Miklavža. Iz ilirske Bistrice poslal g.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Anton Ponikvar obleke v vrednosti 12 gl. Iz Harij Č. gosp. duhoven Anton Ponikvar nabral in poslal od sledečih darovateljev: A. P. 3 gl. in nekaj obleke. Jože Mežnar 1 gl., Jozefa Boštjančič 15 kr., J. Dekleva 50 kri, Lena Jagodnik 20 kr., Marija Jagodnik 12 kr., Ana Hrovatin 10 kr., Katra Ponikvar 50 kr., Ivana Ponikvar 50 kr., Janez Boštjančič 1 gl., Vičič Anton 20 kr. Iz Ljubljane M. K. 2 gl.

Prejšnji izkazi 3469 gl. 71 kr. 1000 frankov v zlatu in 3 srebrne dvajsetice skupaj tedaj 3604 gl. 59 kr., 1000 frankov v zlatu in 3 srebrne dvajsetice.

Odbor potrjuje sprejem s prisrčno zahvalo i prosi še milodarov.

Podpiralni odbor:
J. N. Horak, Vaso Petričič,
predsednik denarničar.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

30 let uže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinske in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; želez i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabost in blevanje pri nosečih, ožonost, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je bolj nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Bréhan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastonj. Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo št. 73.670.

Na Dunaji, 13. aprila 1872.

Prešlo je uže sedem mesecev, odkar sem bil v brezupnem stanju. Trpel sem vsled prsni in čutničnih bolečin, in sicer tako, da sem od dne do dne vidno gnil, in to zaprečilo je dolgo časa moje študije. Čul sem od Vaše čudapolne Revalescière prišel sem jo rabiti in zagotovim Vas, da se čutim po mesečnem užitku V še tečne in okusne Revalescière popo nem zdrav, tako, da brez najmanjšega tresenja morem zopet pisati. Zaradi tega priporočam vsem bolnim to primerno prav ceno in okusno hrano, kot najboljši pripom ček, ter ostanem Vaš udani

Gabriel Teschner.

služatelj javnih višjih trgovskih šol.

Pismo visoko plemenite markize de Bréhan.

Neapel, 17. aprila 1862.

Gospod! Vsed neke bolezni na jetrah bilo je moje stanje hušanja in bolečin vsake vrste sedem let sem strašno. Nijsem mogl niti čitati niti pisati, tresle so se vse čutnice na celem životu, slabo prebavljenje, vedno nespanje, ter sem trpela vedno na razdraženji čutnic, katero me je sem ter tja preganjalo in me ne jedni trenotek na miru pustilo, in pri tem bila sem melanholična najvišje stopinje. Mnogi zdravniki poskusili so vse, brez da bi moje bolečine zljajšali. V polnej obupnosti poskusila sem Vašo Revalescière in sedaj, ko jo uživam tri mesece, zahvaljujem se bogu. Revalescière zasluži največje hvalo, pridobila mi je zopet zdravje in me stavila v stanje, da morem moje društveno pozicijo zopet uživati. Dovolite gospod, zagotovjenja moje prisrčne hvalečnosti in popoignega spoštovanja.

Markize de Bréhan.

Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici in tišanji v prsih.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hušanju.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, ko pri zdravilih.

V plehaatih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v pušicah in tabletah po 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu po 120 tas 10 gold. Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih. V Ljubljani Ed. Mehr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Reki pri lekarju J. Prodanu, v Celovcu pri lekarju Birnbacherju, v Spiljetu pri lekarju Aljinoviću, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo pri drogeristu P. Rocca in J. Hirschu, v Zadru pri Androviću. (280)

Tržne cene

v Ljubljani 11. decembra t. l.

Pšenica 5 gl. — kr.; — reš 3 gl. 30 kr.; — ječmen 2 gl. 60 kr.; — oves 2 gl. 10 kr.; — ajda 3 gl. 30 kr.; — prosó 2 gl. 70 kr.; — koruza 3 gold. 10 kr.; krompir 2 gl. — kr.; — fižol 4 gl. 30 kr.; masla funt — gl. 53 kr.; — mast — gl. 46 kr.; — špeh frišen — gl. 32 kr.; — špeh povojen — gold. 42 kr.; jajce po 3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 28 kr.; svinjsko meso, funt 29 kr.; — sena cent 1 gl. 40 kr.; — slame cent 1 gl. 30 kr.; — drva trda 8 gold. — kr.; — mehka 5 gl. 40 kr.

Dunajska borza 13. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69 gl. 30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73 55
1860 drž. posojilo	111 70
Akcije narodne banke	920 —
Kreditne akcije	208 70
London	113 50
Napol.	9 12
C. k. cekini	5 34 1/2
Srebro	105 70

Praktikanta ali pa učenca

z dobrimi spričevali, naj bode Ljubljanečan ali iz dežele sprejme takoj in z dobrimi pogoji

R. Miklauc,

(434—1) trgovec v Ljubljani, špitalske ulice.

Dr. Alois Gregorič

je svojo (433—1)

odvetniško pisarno

v Ptui, na Florijanovem trgu, v hiši gosp. Bračko-ta odprl.

Lekarna Piccoli

„K angelju“
v Ljubljani.

pripravlja

Dorško olje

(Dorsch-Leberthran-Oel)

iz sale kitovih jeter, v katerem je železni jod (Jodür)

V 35.00 gramih olja iz sale kitovih jeter je 14 centigramov železnega joda (Protojoduretum ferri.) (132—154)

Jaz ne bodem opisoval učinek železnega joda, ker ta je obče znan in se vporablja splošno v zdravilstveni stroki. Ta učinek pak postane važnejši, ako se združi z oljem iz sale kitovih jeter in je posebno zdaten v vseh onih slučajih, v katerih se more brzo pomagati oslabilenej redilnej delavnosti; kjer se mora dostaviti krvnej cirkulaciji večja kolikost teh elementov, kateri kri čistijo, ter s tem dajejo napravn sopenja večjo delavnost in pripomorejo do ustvaritve zdravnejše in večje krvne mase.

Jaz morem jih tedaj najtopleje priporočati kot najboljši pripomoček proti bramorjem (škrofeljnom), rakitis, kroničnim izpuškom na koži, pljučnim kataru in jetiki.

Nakazanje o rabi. Olja iz sale kitovih jeter uživa se po 10 gramov trikrat na dan ali po zdravniškem predpisu.

Cena jedne steklenice 1 gl. av. velj.

Da se ponarejenju izogne, vtišeno bode moje ime na vsakej steklenici.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.